

ПЕРЕДПЛАТА

За „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят 5 год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймаєся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надселяніні“ по 10 кр.
від стрічки.

Промова д-ра Ст. Стефановича.

III.

Селянський кредит.

Бесіда перешов до справи селян-
ського кредиту протиставляючи боснійські
порядки, де заведені повітові запомогові
фонди, з котрих хлоп може жити на
свої потреби гроші на 4%. У нас мають
се заступити зареєстровані товариства з
ограниченою порукою. Але в них, можна
сміло сказати, хлоп не дістане взагалі ні-
яких грошей, а сильніший, з певним кре-
дитом чоловік як дістане, то хіба на 10%,
12% або 14%. (Слухайте! Слухайте!)
А для меліоранції тяжко у нас і власти-
телеви великого обшару дістати позичку
на 7% або 8%, коли в Боснії хлоп дістане
в повітовім запомогові фонді гроші на
6%. (Слухайте!) Щоби не задержувати
довше уваги палати над тою справою, по-
ручає бесіда до прочитання книжочки
Горюха: „Die Bezirksunterstützungsfonde
in Bosnien und der Herzogowina“, що не-
давно вийшла з друку у Відні, накладом
книгарні Фріка.

Гірництво.

Важною справою для краю є гір-
ництво, але в Буковині оно цілком заги-
нуло. Сеж і не диво, бо оно знаходить ся
в руках греко-орієнтального фонду. У

західній Галичині мов би заприєгли ся,
щоби гірництво здушити. І так запровади-
ли цю на спроби, що мало бути охоро-
ною для галицької індустрії нафти та
піднесенем фінансів. В обох напрямках не
осагнули нічого. Бо знаний вам прецінь
той швидель, з якого тягнуть користи ве-
ликі угорські рафінерії. Знаєте, що рафіно-
вану нафту заміняли через штучне зане-
чищене в гуш, а її перерабляли рафінерії
в легкий спосіб наново на нафту. І так
вплинуло ціле цю в кишені мільонерів.
Тай длатого зовсім слушно говорили ту
так часто: світло убогої швачки подоро-
жало, але через те не підніс ся галицький
нафтовий промисл. Надто удало ся через
глуші цюві та гандльові договори виклю-
чити по часті нашу нафту з Німеччини.
Нині уживає сусідня і заприєжена з нами
Німеччина більше російської нафти, як га-
лицької. А як має ся діло з копальнями
озокериту або з добуванем земного воску
в Дрогобичі? Там паляють такі відносини,
що годі дати віри, они не дадуть ся опи-
сати словами; але я не хочу провокувати
пана міністра рільництва, бо міг би ще
там поїхати, а тоді ті відносини на віки
остали би ся незмінені! (Грімка веселість).

Хочу зайняти тільки одну обставину.
Пригадуєте собі, що перед кількома міся-
цями удупив ся тут один робітник в ка-
налі. Дневники всіх відтінків партійних

розписали ся у вступних статях про сей
несчастливий випадок, і зовсім слушно, бо
з людським життям не можна робити собі
забавки. Прошу прикликати собі в пам'ять
слова блаженного архикнязя Рудольфа:
„Найціннішим скарбом держави єсть чо-
ловік! Що ж отже стало ся в Дрогобичі,
в так званім галицькім Сибірі? В той сам
час удушило ся там дев'ять людей в ко-
пальнях земного воску (Слухайте!) — і
навіть когут не заціяв за ними! Чи до-
тичного підприємця потягнули до відвічаль-
ности, сего не знаю, але знаю те, що не
поправили ані вентиляції, ані будови копа-
лень, все зістало в такім примітивнім ста-
ні, як перед десятима роками — а панове
з Галичини потвердять самі, що там ги-
нуть річно сотки людей. (Слухайте!) Ні-
хто не журить ся про те — все лишає
ся так, як бувало. Таке то діє ся з на-
шим гірництвом.

Домашній промисл.

По черзі обговорює бесіда домаш-
ний промисл. Бути може, що багато єсть
таких в палаті, що маловажають домашній
промисл. Але оно не так. Промисл домаш-
ний має велику вагу, особливо для ріль-
ничого населення. Селяни мають таким спо-
собом свій побічний заробок. Рільничий
нарід, котрому дає ся в знаки всяка ріль-
нича кризіс, міг би при розцвіті домаш-

1) МЕРТВЕЦКА ЄЛЕНА.

Оповідання
Івана Бажанського.

Наш хутір припірав давно до хутора
бідної Єлени, що тепер мешкає в своїй похилій
хатині між вербами. Она наче-б сховала ся від
світа; наокуп її города повно старинних верб,
та таких грубених та високих, що той, що не
знає, ніколи й не сказав би, що за сими вербами
хата є. А смутна-ж ся хатина смутна! ні хлівця
коло неї, ні худібки... Та така й Єлена, як її
хатина. Ніхто її ще веселу не видів; сумує і
сумує; а живе одиноко як палець і запрядає на
хліб, — бідує...

Її називають Мертвецка Єлена. Чому її
так признали, з молодших се ніхто не знає, а
навіть із старших людей є много, що на се
відповісти не можуть. — От, кажуть, в її вер-
бах нового місяця мертві в ночі показують ся,
тому її так і називають; а може тому, що она
сама все як мертва ходить. — Так то люди
толкують собі про неї, а дежкі таки й боять ся
в ночі сніх її верб; аж поза двір млаками об-
ходять її город. Що-ж, се не дуже й дивно;
людей у нас темних ще чимало, а про буваль-
щину бідної Єлени не знають. Они цурають ся
її, не люблять її. А за віщо? За те, що она
„Мертвецка“ називає ся. А она бідна, опущена
всіми, сидить сама одиноко в хаті, не боїть ся
нічого, за себе нічо нікому не розповідає:

А варто би знати про її минуле життя!
Я ще її покійного батька добре памятаю, то
знаю і не одо сказати так за Єлену, як за її
родичів. Коли ласка то послухайте.

Давно то діяло ся, а ще тоді лиш пару-
бочити починав, жив на сім ґрунті і в сій самій
хаті, де тепер Єлена живе, Павло Велик. Справді
велик, бо був собі як дуб здоровий та сильний.
Він ще хлопцем деє з Московщини до нашого
села зайшов, не мав де притулитись та жив
коло пана. Пан Павла за его ретельність і
пильність так дуже був полюбив, що призвав
его раз до себе і казав ему, аби собі шукав
дівчини, бо він его хоче господарем зробити.
Павло уже мав таку, до котрої серце его потя-
гало. Се була Настя Дворчаківна, хоть сирота
та дуже добра й мила дівчина. Пан таки сам
ему і за старосту був. — Діставши від пана
поля, сей ґрунт, дерева на хату ще й молочну
корову в подарунок, він побудував ся, оженив
ся з Настею і був задоволений, можна сказати
щасливий; обоє були здорові і любили ся. Павло
був чоловік дуже працьовитий а до того й ве-
селий. На панщині бувало — знаєте, тоді ще
була панщина — на панщині, кажу, де вже він
межи робітниками, то там вже не робота, а весі-
лля. Іншим часом окоман обходив ся так з
людьми, що і з худобою гріх так обходити ся:
мучить, катує, а вийде Павло на панщину, то
окоман як не тот. Руки зложить, ходить коло
нас і лише сміє ся з Павла; сей вже що як
вгне, то хоть биє був смутний як хмара, зараз

повеселішає, тай робота горить під руками.
За сю его вдачу всі его любили, і пан і люди.

Прийде бувало неділя, він зіпре ся на мур
у своїм городі а ми парубки постаємо на улиці
коло него та слухаємо его бесіди. Він-же як з
письма бере; розказує нам за козаків, за їх вій-
ни за віру, мову та волю з Турками, Татарами
та Ляхами. Так до темного вечера перестімо
коло него, слухаючи его і їсти не хоче ся; аж
жінка вже стане его до хати кликати. Він і піде,
перепросяючи нас, що нас лишає, бо его Настя
боїть ся сама сидіти в хаті. Се він і не жарту-
вав, що его Настя сама боїть ся, бо Настя була
одна з тих боязливих і забабонних жінок, яких
і тепер чимало є. Знаєте які то ще жінки. Уви-
дить у вечер жабу-ропуху на порозі — то уже
насланиє; забрениє коло уха жалібно яка муха
— то чиясь душечка прийшла з того світа
чогось просити або когось взяти; заваккає на
дворі протяглим голосом кіт в ночі — то боде
голосить буде помір; побачить вечером в углі
хати яку незнайому собаку — то вже якесь
лихе перекинуло ся в собаку. А закраєє при-
падково ворона в ночі, а жінка на дворі, то она
вдрі, як нема нічо другого під руками, і сорочки
та киніє в повітрі, бо то діти, що не хрещені
повмирали, кричать „хреста!“ вона їм ніби-то
крижмо кидає, а сама на голові до хати. Така
була й Настя. Що він її не наговорив ся, щоби
в пуста не вірила часом і посварить, як она
вечером до сніг боїть ся сама вийти, та дарма,
натури її перемінити не міг. Далше вже нічо

ного промислу легше перебути таку кризіє. В Боснії цвисте виріб диванів, вироби з глини та інкрустаційні вироби, а всі они здобувають собі вже світовий ринок. Через те плінуть тисячі, ба мільони до краю. А у нас як виглядає домашній промисел? Ми мали перед роками також свій домашній промисел. Пригадаю вам, панове, на вироби мешканців Карпатів так галицьких, як і буковинських гуцулів. Кольби до стрільбів, роги на порох прикрашені мисяжним дротом, або жезлізним, характеристичні гуцульські топирі, тарелі на хліб різблені і прикрашені різною орнаментикою з дроту — все те упало, бо занекали старати ся о видосконалене, о доповнене і підпиране домашнього промислу. Та була се величезна похибка.

Пригадую буковинські ткані коци. Они пропали цілковито. Замість вовня уживають тепер бавовни, замість правдивих закрасок анілінову фарбу: і щож дивного, що той домовий промисел не має вже нігде попиту. Прямо дали ему змарнуватись.

З великим трудом удало ся нам позискати субвенцію зі сторони міністерства визнань і освіти — край дав ей також — для одного професора промислової школи в Чернівцях в тій цілі, щоби видав книжку, де були би зібрані характеристичні взори і десені і уложені після поодиноких громад. Згадане діло, мої панове, не вийшло цілком, бо средства, що дали їх до розпорядимости, суть за малі.

Тимчасом наш домашній промисел зник цілком з лица світа. Нечувана просто страта для населення, що упадає під вагою різничого переселення.

Також артистичний промисел, що був зрештою доперна в завязку, помер вже давно і погребаний, бо не старали ся его оживити. Рішаючі сили зробили в тім напрямі тільки, як нічо.

Лічничі жерела.

Якжеж старали ся о визискане природних лічничих жерел? Мої панове! Вар-

тість лічничих жерел, що находять ся в краю, єсть незмірно великою, бо не кождий може відвідувати купелеві місця поза границями краю: не в кожного є на те гроші. Але майже кождий в нинішніх часах, під кінець 19. століття примушений бороти ся в борбі о істнуванє і відчуває потребу випочинку, покріпленя, щоби відсвіжений міг знов віддати ся своему заводу. А чим більше людей потребує того віддиху — число їх, як відомо, побільшає ся вельми скоро — тим більше грошей плине не тільки на захід Австрії, але також за границі монархії. З тої точки погляду жерела мають для краю велике значєне не лише санітарне, але і економічне. Значєня того не можна легковажати.

Чи не належало би реклямою познати всіх Европейців з нашими краєвими жерелами? А чи чули ви, панове, щонебудь про всхідногалицькі або буковинські купелі? Чи знаєте щонебудь про Трускавець, або про Дорну, про Сольку? Се для вас зовсім чужі імена, бо нічого не зроблено, щоби розвинути ті купелі. А прецінь велику силу дуже цінних, жезлізних жерел має в посіданю або ряд, або греко-православний фонд релігійний!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го грудня 1896.

Бук. кр. рада шкільна відбула сьогодні засіданє. На порядку деннім стояла між иншим справа заведеня обовязкової науки рускої і волоської мови в середніх школах для не-Русинів вагально не-Волохів.

Промова пос. Барвіньского в раді державній в справах буковинських Русинів викликала, як звісно, перепалку з пос. бар. Васильком, а „Бук. Вѣдомости“ подали вість, що московфільска „Народная Рада“ писала письмо до п. Барвіньского, щоби назвав по імені тих людей, котрі его просили уїмнути ся о бук. Русинів, а заразом заявляють, що „пос. Барвіньский говорив так, що з его жаданями можна згодити ся.“ Московфільска „Народная Рада“ очевидячки не

читає всіх справоздань ради державної, бо инакше була би довідала ся о відповіді пос. Барвіньского в ей справі. Буковинські Русини мають в раді державній одного-однісенького посла, іменно д-ра Воляна. Однак сей „заступник“ ніколи не дав почути свого голосу в обороні прав буковинських Русинів і від кількох уже літ мовчить. З огляду на те уважала „Руска Рада“ конечно потрібним попросити галицького руского посла о піднесенє важних для нас справ. Голова і заступник голови „Рускої Ради“, а заразом соймові послы др. Стоцький і Нігуляк удали ся з сею просьбою до пос. Барвіньского і сей, як все радо, підняв ся сего діла. „Руска Рада“, яко одипоне політичне руске товариство має право говорити іменем буковинських Русинів, — „Народная Рада“ може говорити лише в імені московфільів і буковинських Липован, коли єї на таке оікуньство агодать ся — а соймові послы, яко законні заступники руского народу, також мають се право; то-ж пос. Барвіньский міг без ваганя на просьбу сих чинників говорити іменем буковинських Русинів. Крок московфільської „Народной Ради“ видає ся просто сьмішним; замість ухвалити вотум недовірія своему голові і послови Волохови за уперте мовчанє в раді державній, що рівнає ся просто кривді інтересів тих виборців, що его вислали до парламенту, „Народная Рада“ не соромить ся протестувати безпременно против виступу пос. Барвіньского, хоч сей (навіть по гадці московфільів) ставив цілком оправдані жаданя. Думаючі люди можуть на таке поступованє московфільської клїки хіба відповісти обурєнем і омерзєнем. Нам лиш дивно, чому „Народная Рада“ не обурила ся на те, що Волох бар. Василько протестував против виступу пос. Барвіньского, хоч бар. Василько до того не мав ніякого права, бо він не є Русин, а Волох!... „Руска Рада“ ухвалила на своїм засіданю вислати пос. Барвіньскому за его щирі підпору інтересів буковинських Русинів подяку. Яка радия обурювати ся, коли Волян мовчав, а Барвіньский ставив жаданя оправдані?

З судових кругів. У вчєрашніх телеграмах ми подали іменованя ад'юнктів при буковинських судах. Тішимо ся, що між 14 іменованими, взгладно, перенесеними є шість Русинів. Довідемо ся з певного жерела, що сими днями будуть іменовані 10—12 практикантів авскульгантам. Найбільше заавансують під кінець 1897 р., безпосередно перед введенєм нової цивільної процедури. Тоді наступить около 50 іменовань. Для судовиків тепер добрі вигляди.

Конкурс розписаний на посади двох тимчасових учителів-помічників при гр. пр. народній школі в Чернівцях з річною платою 360 зр. В поданях треба виказати ся кваліфікацією зіймєчної,

й не казав. Може з часом сама пересвідчить ся, перестанє в дурниці вірити, думав він собі.

Они жили з собою вже два роки, а сїмь їх все лиш з них обоїх складала ся, дитинки в них ще жадної не було. Любити не мали кого, за те-ж любили ся самі, як голуби. Не були они богаті, та не були й бідні, були, як я спімнув, вдоволені — щасливі. Та лиш Бог якось не допустив їм того щастя на довго вживати.

Раз у великий піст у середу — було тогди середопісте — загадав Павло свій город від поля плотом обгородити. На пліт треба було нарубати прута з верб, що й тепер попри дорогу ростуть. Они, відколи я їх запам'ятав, все однакі, лиш тепер трохи побортнавіли. Давно брали з них пруте до панських плотів, а у Павла були они замість ліса, і топливо і все мав з них.

— Лиши ся сьогодні з роботою, — просила жінка. — Середопісте як урочиште сьвято; грїх робити. Ох, боде я нягадала ся! Знаєш, тебе сеї ночи щось на двір кликало. „Павле! Павле!“ обізвало ся під вікном двічі. Коби хоть тричі — се було би добре, а то двічі... Я забула се тобі зараз сказати.

— Ти знов мені з твоїми небилицями! — відворкнув трохи сердито Павло. — Певне ти спала, і тобі присягло ся, може оно тебе кликало.

— Ні, я спала й не спала а се, що тобі кажу, чула. Лиши, чоловіче, сьвою роботу на завтра!

— Уже ти мене сим не відтрашиш, — сказав Павло, взяв з під лави сокиру і пішов у верби рубати прута. Приставив до найгрубшої верби драбину, виліз і зачав цокати.

— Боже помагай! — кажу, минаючи попри него. — Уважайте но, Павле, щоби сьте з верби не скочили, бо драбина лиш одним боком приперта.

— Ти гадаєш, що я цигап, що на гилі сидів тай єї саму відрубав? — жартував Павло. Я усміхнувся і пішов. Але не встиг я его город минути, як параз чую за собою крик. Обглядаю ся, Павла на вербі нема, лиш люди в его город біжуть, а там проразливий плач. Біжу я і собі туди; і знаєте, що я увидів? Павло лежить навзвак на землі без памяти, верх него драбина, з голови бухає кров. Він бо вивав так нещасливо з верби, що сокира при паданю саме під голову ему прийшла, обернувши ся вістрем до гори, а се розчеренило ему голову до мозку. Настя бігає як несамовита, кричить, волосє собі на голові рве; нарешті впала коло чоловіка як нежива. Не знати, що робити, чи Павла ратувати, чи Настю водою відливати. Прийшла вона бідна якось до себе, взяла єї від Павла і більше занєсли, як завели в хату. А Павло? Павло більше не прийшов до памяти. Я ему потримав сьвічку і він спустив дух на моїх руках під тою самою вербою, що перед хвилєю з неї ще до мене жартував.

Нарядили Павла на лаву. Боже, який він лежав на лаві! як нарубок, як живий, лиш бі-

лий, білий як стїна. Що то він і нагосподарував ся? Два роки як оженив ся а вже й на тот світ... А людей, а людей в хаті і на дворі, що й оком не переглянути; навіть і пан і мандатор і окоман були. Та-ж его всі любили!... Настя — як она була змінила ся! — не плаче; она бідна не годна вже плакати; все лиш: „ох! та „ох!“ та: „Люди добрі, що з моїм Павлом?“

Павла ховали як якого пана; аж два пони ховали. Настя мало й пам'ятала похорон свого чоловіка. Тепер она лишила ся як билина на полі, одинока, ні дитини, ні родини; що єї почати, як жити?... Мала одного брата, тай тот умер, лишивши жінку й четверо дітей. Братова хотїла, щоби Настя коло неї жила, звичайно, як добра братова. Але Настя не пристала на се.

— Ні, не добре так, — каже она, — я свого гнїзда ніколи не покину. Там кожда річ мені мого Павла пригадує, там все его руки зробили. Мені лиш тільки легше, як я що дня его робіточку перецїлюю, здає ся, его самого. Знаєте що? Я собі сама так дома роздумала. Коли би ви хотїли, я взяла би вашу найменшу домечку до себе, а єї віддай вже на осьмий роцок. Ви й самі не богаті, у вас і так тісно, дїточок, коби здорові, аж четвірко. Єринка була би коло мене; а би єї доглядала і вбирала як свою рідну дитину, а дасть Бог діждати того часу, то й відвідувала би як свою, бо я віддавати ся вже не буду.

Братова пристала на се, щоби єї Єринка з тіткою жила, але она сему вірити не хотїла,

рускої, і волоської мови викладової та гр. пр. віроісповіданем Речинець до 15-го січня 1897 р.

3 міського театру. Сьогодні грають оперету „Bettelstudent“; в суботу пополудні відіграють оперу „Фавст“, вечером Раймунда „Bauer als Millionär“, а в неділю пополудні „Drei Paar Schuhe.“

Галицький сойм зійде ся дня 28-го с. м. на коротку сесию. На порядку деннім першого засідання поставлено 64 перші читання справоздань галицького виділу краевого.

Гарні порядки панують на галицьких залізницях. Літом завалили ся два тунелі, а тепер не можна було в понеділок отворити шляху Галич-Тернопіль. Пробний поїзд виховзнув ся коло станції Потутори, а причиною тої нещасті є несподівана будова цілого шляху, котрий просто розлазить ся. Задля того треба було відложити отворене сего залізничного шляху на „ліпші часи.“

На „Високом Замку“ у Львові найдено при напрямі дороги, що веде на копець, бляшану пушку, а в пушці багато золотих і срібних монет з XII. XIII. вв. і запісний пергамент, що при близнім досліді мав показати ся дуже важним документом.

Штудерний злодій. Оногди вечером перед домом Гавомана у Львові крикнув якийсь мужчина до одної переходної тамтуди учительки: „Як ходите? — не можна перейти! і притім потрутив її до муру. Коли жєниця отямилась від переполоху, мужчини вже не було, але разом з ним пропала й мошонка з грішми учительки; злодій вирвав її зручно з кишені потрученої. В мошонці було 46 зр.

Товариство імени Шевченка заложили Русини в Шамокинї в північній Америці. До сего товариства — як пише „Свобода“ — можуть належати лише безземні або вдівці. (То перше в Америці товариство руске на тих основах.) — „Свобода“ звертаючи увагу на те, що Поляки в цїлій Америці обходять своє євнито народне т. зв. „obchód listopadowy“ сираведливо питає: Чи би Русини не спромогли ся раз на євнито-ване прим. пам'яті Т. Шевченка.

Упертий самоубійник. Перед кількома днями віддано на клініку для недужих на умі у Відні молодого чоловіка Франца Бавера, по званию кельнера, що допустив ся аж 8 самоубійчих замахів. Він пробовав вже стріляти ся, підрізувати собі бритвою горло, труги ся, кидав ся в Дунай, вішав ся, але за кожним разом его вираховано. Той нещасливий чоловік, котрого можна би назвати наложовим-самоубійником, показав ся недужим на умі. Притуплене ума почало ся у Бавера від часу, коли якийсь шарлятан, що умів

гіпнотизувати, наймив его на якийсь час до гіпнотичних представлень. Бавер попав в нервовий розстрій, а проби лікарів знищили до крихти его здоров'є. Лікарі, на котрих Бавер нападав, були дуже спосібними хірургами, але злими психіатрами і доказуючи, що недуга Бавера лежить в мозку, піддавали его чотирі рази тяжкій операції отвираня черепа. Бавер перебув всі ті операції і набавив ся падачки. Тепер той чоловік з таким твердим житєм єсть близький виздоровлення.

Наука, штука і література.

Нові праці про Буковину проф. др. Раймунда Фридриха Кайндля.

Крім вже оповіщеної нами розправи др. Кайндля „Über den Festkalender der Rusnaken und Huzulen“ (можна набути в книгарни Г. Пардінюго за ціну 60 кр.), появило ся спід пера сего совісного етнографа і ученого історика в протягу сего року ще кілька праць, що стоять в тісній звязі з етнографією і історією Русинів.

По перше назвемо працю „Neue Beiträge zur Ethnologie und Volkskunde der Huzulen.“ Автор подає нам тут цілий ряд нових і цікавих об'явів життя гуцульського, які він сумлінно прибирав підчас своєї наукової подорожі в літі 1895 р. і які красно доповняють добуток в его праці „die Huculen“ з р. 1894. Вірні ілюстрації надають сій праці більше значіння, прим. хрести горілані у Фрасинї над Сучавою, про котрі Кайндль довше розповідає в своїм „Prophet-1“, що вийшов минулого року в руськїм перекладі н. з. „Пророк“ в Неділі; потім види хат, тини гуцульські, рибу на писанні і т. д., числові значки на т. зв. реваші. (Праця продає ся в книгарні Г. Пардінюго по ціні 40 кр.)

Інша знов праця др. Кайндля називає ся „Die Viehzucht und der Viehaborglauben bei den Huzulen“ (в книгарни Г. Пардінюго 20 кр.) Плеканє худоби становить у Гуцулів головне занятє, тому-ж повинна ся розрива особливо заїтересувати Русинів. Автор, що так часто звідував околиці гуцульські, описує нам, як ховає Гуцул худобу, описує его звичаї, обичаї, ріжні забобони і чари, як виробляє молочні продукти, і взагалі зображує господарку сих руських верховинців на широким полонинах. Сю працю перекладено і на польську мову в львівській часописи „Lud“ 2. том.

На третім місці спїмнемо про нове виданє першої частини діла н. з. „Geschichte der Bukowina.“ Вже сам факт, що перше виданє сєї книж

ки вийшло з накладу в протягу кілька літ і зайшла конечна потреба другого виданя, євдїчить лиш о вартості і цікавості книжки. Се досить рідкий случай: подібні праці про Буковину не можуть ся дочекати нового виданя. Особливо цікавлять нас численні ілюстрації камінних і бронзових знарядів, євїляких посудин і гробів з глибокої старини. Др. Кайндль брав, як відомо, участь в археологічних розкопах з послїдних літ, і тому то его описи сих найстарших культурних пам'ятників відзначають ся яснотією і вірністю. Автор розповідає про ріжні народи, що в протягу віків виступали в нашім краю, про колишню приналежність Буковини до великої римської держави, про долю наших околиць підчас вандрівки народів і далі аж до половини 14. віку, коли заснувало ся молдавське господарство. Велими інтересні виводи автора що до Славян і Русинів. Він доказує, що Славяни появили ся в нашім краю вже в 4. столїті. (Книжку можна купити в Пардінюго за 50 кр.)

Як звїсно, появила ся вже і друга часть праці „Geschichte der Bukowina“, що обіймає часи молдавські (1343—1774) і контує в тїй самїй книгарни 1 зр. 30 кр. Третя часть, обіймаюча часи австрійські, появиться ся на весні.

Дуже красну книжочку присвятив Др. Кайндль пам'яті єсїяря Йосифа н. з. „Kaiser Joseph II. in seinem Verhältnisse zur Bukowina.“ Автор представляє тут участь сего шляхотного єсїяря в прилученю Буковини до Австрії, далі участь его в організації Буковини, его заслуги около церкви, школи, хліборобів і т. д. Се діло повне патріотичних чувств автора. (Книжку купити можна в Пардінюго за 50 кр.)

Дальше записуємо, що недавно появил ся 5. річник за р. 1895 так званих „Berichte über die Arbeiten zur Landeskunde der Bukowina“, котрі Кайндль щорічно видає за помічню нашого краевого музею. Тут вичисляє він, як в попередних річниках, всі писма, карти і т. д., що вийшли про Буковину в 1895 р. і описує стан і розвій наших музеїв. Цїна річника 20 кр. в Пардінюго.

Небавом появлять ся зїд пера сего самого автора дві праці, що особливо заїкавлять Русинів. Праця про гуцульську хату і єї устрій з 228 ілюстраціями, потім менша праця также з ілюстраціями про хату Руснаків, як др. Кайндль по народному називає Русинів-поляк.

Также в виданях єсїярської академії наук в Відні вийде велика праця про Липован, котру ми в сїй час близнемо описемо.

В кінці згадаємо, що М. Кордуба написав в „Записках наукового тов. імени Шевченка“ розвідку про численні етнографічні праці др. Кайндля, що відносять ся до Русинів (Руснаків і Гуцулів). Др. Кайндлю належить ся за его ревну і сумлінну працю всяке признание і подяка від всіх Русинів.

* * *

Телеграми „Буковини“.

З дня 23-ю грудня 1896 року.

Відень. Палата панів полагодила на вчєранїшнім засіданю кілька проектів законів, бюджетову провізорію і промислову новелю. Кардинал Груша дякував за законне управлїння ресейтїяно-морального вихованя термінаторів. Опісля ще прийнято без дебати закон о фїдеїкомїсїї Чарториских. Окрім того ухвалено закон о зниженю ціни соли для худоби.

Прага. Вчєра два рази вибирано бурмістра, однак без результату. Сьогодні вибирають третїй раз, при чїм вистарчає до вибору звичайна більшість.

Будапешт. Угорський сойм відпочив своїм на ради до 11-го січня.

Будапешт. Показує ся, що підчас нещастя в копальних в Решнїї згинуло 34 людий 12 тяжко, 12 легко ранених, а 36 ще шукають... З 128 робітників-гірняків вийшли доси ціло 34.

щоби така молода Настя жила як черниця. Єї ще дівкою мами своїм донькам за примір ставляли; а що з неї потім за молодиця була! Пари єї не було в селї; де таїї довго вдовою сидїти?

— Хмара переїде, сонце буде, — каже братова. — То не ти тепер говориш, то жалє твій; ще лиш тиждень по похоронї, а за рік инакше думати меш. Єринка най їде до тебе на якийсь час, а як найдеш собі чоловіка, тогди вже якось буде.

— На що ви менї рану в серци що більше розриваєте братова? От євнитої хрест, образи євнитої; — клєну ся перед ними і присягаю, що більше віддавати ся не буду...

При сих словах упала на колїна перед образами, а здоймивши два пальці як до присяги, залаяла ся сльозами. Братова не знала, що на се казати, підняла Настю і повела до лави. Та сїла. Братова вже більше не говорила єї ні за Павла, ні за віддаване; она стала научати свою Єринку, як має заховувати ся у тїткї.

Побувши так у братової, напалака ся перед нею, а над вєчїр потягла ся з Єринкою мовчки через городи до своєї хати. Як єї з тою дитиною жило ся, лиш Бог євнитої знає, не з медом єї було. Та вже лиш тільки відраїїїше, що було до кого хоть слово заговорити.

Як братова гадала, так і було. Не минуло ще й шість неділь, ще Настя й поминки по своему чоловікови не справляла, а єї вже жїночки переказують, що той та той сватати єї наміряє.

Найбільше убивав ся за нею Василь Заведїя. Він був у тих самих роках, що й покійний Павло і не був вже парубком. Перед роком приїла була єї жїнка на євнито сина. Та лиш не судив єї Бог, ним утїпати ся, бо зараз таки, в два дні потім, лишила свого Андрїйку сиротою а свого мужа вдівцем. Василь знав Настю дуже добре. Ще як дівкою була, залицяв ся до неї, навіть старостів гадав до неї посилати; лиш не вдало ся єму ожєнити ся з нею, бо попередив его Павло. По смертї же Павла зачав він знов за Настю гадати та жїночок на звїди до неї посилати, думаючи, що бодай хоть тепер она не відповість єму. Але она, як другим, так і єму переказувала, що віддавати ся не хоче. Якже одну сміліїшу старостівну від Заведїя добре вилаяла, а до того ще й за оба пороги витрутила, а то вже жадна більше не відважила ся єї о женихах говорити.

В шість неділь відживилась згадка на Павла; Настя справляла поминки по своему мужови. Поминки були як похорон. Людїй на обїді було деєсь з пів села. За трьома столами сидїли, а столи аж потїнали ся були від дару божого. Настя тепер вже сама рядила. По обїді згадали ще людїй Павла добрим словом, а попрацїавши ся потїшаючими словами з Настєю, порозходили ся домів.

(Дальше буде.)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і припиняти з остерожністю лише фалі-
ки зі знайом знаком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних від-
бирателів, гостей і публіку, що я перебрав існу-
ючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під
моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку
за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і
прошу укліно, мати те саме довіре на даліше і
для мене, при чім запевню, що все старатиму
ся задовольнити шановних гостей добірними това-
рами найліпшого сорта, низькими цінами і
уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь
з поважанем

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
єної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чиме корше!

ВАЖНЕ

для кожного, головни для всіх П. Т. урядів, торго-
вельників і ремісників, бібліотек, студентів
і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут
уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернів-
цях 1886 р. винищене почесним признанам

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набутє найновіших машин, паперу і інших
аналітів значно побільшило ся і тому свій локаль пере-
несло на вулицю ратушеву ч. 12, другий вхід також від
вулиці Лейбей ч. 11.

Заразом приступив довголітній фаховець, нан-
Еміль Канюк яко співзник сего переплетничого заве-
деня і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

з вираженням персоналом всі фахові роботи, як:
оправленє книжок, роботи галітерійні, друк на стижки
до вишів, окрасу до гасетовань, ручних робіт і т. д. для
П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по на-
йвищих цінах як найліпше і як найкорше достав-
ляти.

Просимо о ласкаві замовлення

з поважанем

8—10

Кобжинський і Канюк.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство
асекураційне, припоручене Всч. Ду-
ховенству і всім вірним через
Впреосв. Митр. і Преосв. Еп.
Ординарияти всіх трех галицьких
Епархій, обезпечає будинок, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно
в стогах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі, а договори заключені з першими Товари-
ствами контрасекураційними подають „Дністрові“
можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поїхав „Дністер“ приймає банк краєвий у Львові
при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-
ристішій услугі і видає поїхав і квітти в рускім
языці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стова-
рищенє зареєстрованє з обмеженою порукою, при-
ймає від своїх членів і третіх лиць вкладаи до
опроцентовани по 5 процент. і гаранція цілковита.
Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки
власителям реальностей, вілних від тягарів, за по-
рукою двох членів. З позичок відтїає ся десята
часть на удїл.

Зголошенє о удїлах агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є асигнований, приймають ся.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

вулиця Петровича число 2,
має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану
Омелянном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892,
1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7
разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удаеть ся до мене, то певно не
пожалує. Нові продаю дешевше як
всюди, а употреблені, ще добре удер-
жані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на
виплат. Хто купить у мене нову чи стару маши-
ну, за реперацию не потребує журити ся, бо я ро-
блю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Ру-
сини і обелужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич.

машинист у бровари Штайне-
ра в Чернівцях, при ул. ас-
сєланській (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Подвійна кримска муштарда!

Осерую свою знамениту, загально знаву,
свіжжу подвійну муштарду; розсилаю і на пробу
поштою в бочішках по 5 кіло за 2 зр. 40 кр., 2⁵/₁₆
кіло за 1 зр. 60 кр., 12 кіло за 5 зр.; 12 кіло
за 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

K r e m s, N.-Oesterreich. Schmeltzgasse Nr. 215.

За якість гарантую; коли не до вподоби
приймаю назад. (2—2)

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях паньська ул.
ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2
кухнями і ґрунтом до забудованя. На домі заін-
табульована бук. щаднича каса на суму 6.000 зр.
Дім продає ся з вільної руки під дуже корист-
ними услівями. Близіші поясненя подає н. офі-
ціаль Гоан у краєвій видлі. (4—4)

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспівні	особові	мішані		поспівні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Ста- ніславова, Львова, Кра- кова і Відня	347	941	1029 538
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глібоки	329	912	1000 523	До Глібоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	1048 616
3 Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 621

Підчеркнені числа означують пору пічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнисть ся від
львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на
черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

За редакцію відповідає Осип Мановей.